

ŠARIŠSKÉ HLASY (1919 – 1920) – PRVÝ SLOVENSKÝ TÝŽDENNÍK VYDÁVANÝ V PREŠOVE PO ROKU 1918¹

Ján DŽUJKO

Po roku 1918 začali aj na východnom Slovensku vznikať prvé po slovensky písané periodiká. Vznik nového štátu a postupná aj keď pomalá konsolidácia pomerov práve na periférii krajiny umožnili vznik nových titulov periodickej tlače.

Koncom roka (v decembri) 1918 prišlo do Prešova československé vojsko i nový župan Pavol Fábry, ktorý sa ujal svojho úradu v januári nasledujúceho roku. Rozpustil Stoličný výbor a vymenoval Správny výbor, rozpustil aj Zastupiteľský zbor Prešova a úradným jazykom sa stala slovenčina. Československá správa podporovala vznik spolkov a časopisov, ktoré prispievali k šíreniu československej štátnosti a slovenského národného povedomia.

Po nastolení československej moci v meste tak 6. apríla 1919 vyšli Šarišské hlasy s podtitulom *Týždenný časopis pre hospodárske a kultúrne povznesenie obyvateľstva župy Šarišskej. Úradný orgán župana v Prešove*. Vychádzali s týždennou periodicitou vždy v nedeľu vo formáte 41 x 59 cm. Ich redakcia a administrácia sídlila v budove župného úradu v meste. Tlačili sa na 4 až 16 stranách v Kníhtlačiarňi Arpáda Kóscha, následne v Kníhtlačiarňi Sv. Mikuláša v Prešove. Cena novín bola 20, neskôr 40 halierov a predplatné na pol roka 6 korún a na celý rok 12 korún. Ich vydavateľom bol Župný úrad v Prešove a po ňom Emanuel Pohl. S výnimkou niekoľkých listov čitateľov uverejnených v šarišskom dialekte bol tento týždenník písaný v slovenskom jazyku. Vo vedení redakcie sa postupne vystriedali Emanuel Pohl, Vladimír Gallay a Ludovít Kühn. V Šarišských hlasoch sa po určitom čase ustálili tieto rubriky: *Besednica, Divadlo, Dopisy našich čitateľov, Chýrnik, Hospodárstvo, Písomníctvo, Politický prehľad, Sokolský zvestník, Školské zprávy, Školstvo*. Noviny sa zo začiatku rozširovali aj vďaka tomu, že boli úradným orgánom prešovského župana. Postupne si však získali širší okruh čitateľov a svojich abonentov mali nielen na východnom Slovensku či v Československu, ale aj v zahraničí.

Šarišské hlasy boli adresované najmä šarišským roľníkom, ale okrajovo oslovovali aj miestnu inteligenciu. Redaktori a dopisovatelia sa snažili prinášať informácie predovšetkým z politického, hospodárskeho a kultúrneho diania v regióne. Tie boli doplnené dôležitými správami celoslovenského či celorepublikového významu, pričom zahraničné správy sa v Šarišských hlasoch vyskytovali len sporadicky. Aj keď z obsahového hľadiska redaktori novín v programovom článku, ako i samotnom podtitule týždenníka deklarovali predovšetkým snahu prispieť ku kultúrnemu a hospodárskemu povzneseniu obyvateľov východného Slovenska, resp. Šariša, zvýšenú pozornosť venovali napokon aj presadzovaniu československej štátnosti a šíreniu slovenskej národnej identity na periférii krajiny.

V súvislosti s pádom maďarskej Červenej armády na územie Slovenska koncom mája 1919 noviny nevychádzali od júna 1919. Opäť vyšli v júli toho istého roka. Ša-

1 Príspevok vznikol v rámci projektu APVV-15-0036 *Východné Slovensko v 19. a 20. storočí vo vzťahu centra a periférie*.

rišské hlasy vyšli poslednýkrát 25. júla 1920. Následne noviny prevzala Slovenská roľnícka jednota v Bratislave a začala ich vydávať s novým názvom Gazdovské noviny (1920 – 1938).

Šarišské hlasy boli jednými z prvých slovenských periodík, ktoré začali vychádzať na východnom Slovensku po 28. októbri 1918. Keďže slovenské novinárstvo na východe krajiny nemalo takmer žiadnu predvojnovú tradíciu, patril týždenník medzi priekopníkov slovenskej tlače v tejto časti novovzniknutého štátu. A hoci boli regionálnymi novinami, ktoré po stránke formálnej i obsahovej nemohli súperiť s celoslovensky vydávanou tlačou, ale ich význam, tak ako význam ostatnej slovenskej tlače vydávanej na východnom Slovensku, bol v prvých mesiacoch samostatnej Československej republiky neoceniteľný.

Použitá literatúra:

KIPSOVÁ, Mária a kol. *Bibliografia slovenských inorečových novín a časopisov z rokov 1919 – 1938*. Martin : Matica slovenská, 1968. 1074 s.

SEDLÁK, Imrich a kol. *Dejiny Prešova 2*. Prešov : Východoslovenské vydavateľstvo v Košiciach, 1965. 351 s.

Šarišské hlasy – 1919.